

לימוד היומי דקה ליתנו

יום	יום לחודש	ליקוטי מוהר"ן	ליקוטי הלכות	משנה ברורה	שיחות הר"ן	שולחן ערוך
שבת	כ"ט	עב:	סד	חזרה	קבא-קבב	ד, ה.
א	ל'	עג.	סה	נג:	קבג-קבד	א, א.
ב	א'	עד:	סו	נד:	קבע-קבו	ב, ג.
ג	ב'	עה.	סז	נח:	קבז-קבח	ד, ה.
ד	ג'	עז:	סח	נה:	קכא-קכב	ו, ז.
ה	ד'	עה.	סט	נה:	קכג-קכד	ח, ט.
ו	ה'	עה:	ע	חזרה	קכז-קכח	י, יא.

בקרני אגודת



יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

264 | פרשת קדושים | כ"ט ניסן תשפ"ב

דבר המערכת

מי יתן לנו פה סח' הודות והלל על כל החסד אשר גמלנו ה' במתנת הפסח, ובפרטיות על מתנת החג הנפלאה בה זכו להתאחד כל בני קהילתנו בעה"ק ירושלים לסיום הלימוד היומי בשו"ע 'אבן העזר' והתחלת הלימוד בחושן משפט שני סעיפים ליום.

במעמד מופלא מלא גיל ושמחה על הארת הפנים לה זכינו בהוספת נדבך נוסף בעצת קדשו של רבינו הקדוש וציוויו ללמוד פוסקים חוק ולא יעבור דבר יום ביומו, התאספו כל בני קהילה הודות ולהלל ולהתעורר ולהתחזק בקיום עצה זו שהיא מקור לאמונה וקדושה בלי גבול.

הגרי"מ שליט"א עורר בדבריו הנלהבים על חובת השעה להיכיל בלימוד זה, ועל האושר הנפלא לו זכינו בעצה זו, וקרא לכל אחד לעשות לו חוק קבוע בסדר זה. בין השאר אמר: "אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו ללימוד קדוש ונשגב זה. כל הלימודים הם קודש קדשים, אבל לימוד השו"ע מתעלה ביתר שאת. רבינו הקדוש לימד אותנו שלימוד זה מסוגל להכניס שלום ולהמתיק את כל המחלוקת בין אדם לחברו ובאדם עצמו, שלא יהיו לו בלבולים באמונה, אלא האמונה תהא זכה ובהירה ומאירה אצלו. שיבין בכל פעם שכל מה שנעשה עמו הכל לטובה, ושיזכה לראות בכל דבר איך שהוא מגלה אלוותו יתברך. בלימוד הלכות אלו אנו באים לתכלית הבריאה שנועדה להמליכו ולייחדו, להמליכו, לצייט לו ולשמעו בקולו כפי שההלכה מורה, ולייחדו, לגלות את האמונה הקדושה בבהירות ולדעת שה' אחד ושמו אחד ואין עוד מלבדו, ולהסתכל על כל העולם באספקלריה מאירה של אמונה ברה וזכה".

כלל הלומדים חשים הכרת הטוב מופלאה ומיוחדת להאי גאון מופלג, מורה ודאין, רבי בצלאל גלינסקי שליט"א, על הביאור הנפלא בלשון קלה ובהירה על כל סעיף וסעיף, אותו חיבר כדי להקל על הלומדים שיוכלו לקנות שתי הלכות אלו בדרך לימודם. כה יתן ה' וכה יוסיף בשאר חלקי השו"ע לחיותנו כהיום הזה.

העורכים

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמודיו

פעם קְשָׁדְבַר רַבְּנָנוּ מִגְּדָל כַּח הַיָּצֵר וְהַתְּגַבְּרוּת הַתְּאָוֹת רְעוּת רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן. אָמַר: "אֲמַנְטִישׁ קַעֲנֵן הַאֲלֵטָן אֲ מַת דְּרֵי טַעַג, אוֹן אֶז עַר וְעַט יַעֲהֵן דִּי תְּאָוֵן וְעַט עַר אִים וְאָרְפֵן אִיבְעַר דִּי פְּלִיץְעַס אוֹן עַר וְעַט טָאָן זֵינִים" - "אָדָם יִכּוֹל לְאַחֵז בְּיָדוֹ מֵת שְׁלֶשָׁה יָמִים, וְאָף עַל פִּי כּוֹן קְשִׁיבְאָה אֶת הַתְּאָוֵן. יָרֵק אֶת הַמָּת מְאֹחֳרֵי גִבּוֹ וְיַעֲשֶׂה אֶת שְׁלוֹ" (שיח שרפי קודש)

הוֹן פְּרוּשִׁים

נסיונות הקדושה בשמירת העיניים בימי הקיץ, כיון שימי הספירה נועדו לקדש ולטהר ולרומם אותנו מכל לשון ולהגייע למעלת קבלת התורה התלויה בקדושה, ע"כ בהכרח שיתרבו על כך מקודם ה'נסיונות והצירופים'.

רבינו הקדוש מרבה להזכיר על כך שקדושת העיניים הם סוד ויסוד הקדושה, וכלשון קדשו: "עיקר הטומאה תלוי בעיניים, כמו שאמרו (סוטה ט): 'מששון הלך אחר עיניו' וכמו שכתוב 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'" (ליקוטי מוהר"ן, ז.י). כך גם רבי נתן מרבה לעורר על כך שהעין היא יסוד הכל, כי "כלל כל התורה כולה הוא בחינת עיניים דקדושה, כי עיקר כלל התורה והמצוות הוא לכלי לילך ח' אחר שרירות לבו הרע ומראה עיניו, כי העין רואה והלב חומד כמו שאמרו חז"ל. וכל התאוות וההרהורים כולם באים על ידי ראיית העין. וצריך כל אחד לרחם על עצמו ולהיות עוצם עיניו מראות ברע ולסתום עיניו מחיזו דהאי עלמא לגמרי ולכלי להסתכל על תאוות עולם הזה והבלי, לסלק ולבטל אחיזת הרע עין ממנו ומגבולו לגמרי, רק שיהיה טוב עין לבלי להביט בעיניו רק בתורה ועבודה", (ליקוטי הלכות, פורים ה.ה).

זהו הזמן לקבל עלינו גדרים וסיגים לקדש את עינינו; למעט לשוטט חלילה בחצות הפרועות והמסוכנות, לחשב מהו שכר גשמי נגד הפסד רוחני, ולוותר על רווחים מדומים שמחייבים את חורבן הריאיה הקדושה, כי אין הצר שווה בנזק המלכות דקדושה. וכפי שרבי נתן מביא על מה שאמרו חז"ל שקורות ואבני ביתו של אדם מעידים עליו בשעת דינו לעתיד, שהכוונה בין השאר לקורות ביתו בפשטות, שהם באים לתבעו על שלא שמר את עצמו שלא לבוא לידי חטא: "כי גם המחיצות של בית האדם בנגשמיות, ברא ה' יתברך בשביל שמירה כדי שיוכל לשמור עיניו מראות ברע ח"ו, שבהם צריך האדם להיות נסתר ברוב העתים, כדי להישמר מהיזק ראיית עיניים שבחזו"ן" (שם, שותפין בקרקע ד.ד).

בדורנו, דור עיקבתא דמשיחא, כאשר אנו מתכוננים לתכלית העליה, אנו מתנסים ומצטרפים בתכלית הירידה, כאשר הזהמא משתוללת לכך ברחובות קריה, וכפי שהגרי"מ שליט"א כותב במכתב: "הלא על דבר זה לבד היינו צריכים להרעיש עולמות, על הפריצות השחצנית שלא היתה כזאת אולי מדור המבול. שהשי"ת ירחם שלא תצא מזה אנרלמוסית לעולם. לדעתי צריך להרעיש על זה בתפילה יותר מכל הצרות והפחדים, כי אלוקיני שונא זימה" (אוסף מכתבים ח"ג, טק).

ועלינו להתנהג בכובד ראש בענין גורלי זה, להבין שחיינו הרוחניים והנצחיים כמו גם הגשמיים תלויים בשמירת עינינו. נהפוך את הנסיונות והצירופים לסיבת התעלות והתקדבות, כי מדה טובה מרובה מידת פורענות חמש מאות פעמים, ואם הזימה שנואה הרי הקדושה אהובה פי כמה, וכל מי שעושה איהו שהוא 'גדר קדושה' אהוב הוא על המקום, ובודאי יזכה לכלי נפלא לקבלת התורה בדעת דקדושה ולהתקרב לקונו לטוב לו לנצח.

זכינו לקדושת פסח, הלילה הקדוש עם כל מצוותיו העצומים והנפלאים, שבעת ימי החג, השבת חמץ ואכילת מצה, שביעי של פסח וכל הקדושות התלוים בהם. איך ממשיכים את זה הלאה לכל ימות השנה!?

רבינו הקדוש מביא (ליקוטי מוהר"ן, כ.) שגלות מצרים באה בעקבות פגמי הקדושה של אדם הראשון ונועדה לתקן פגמים אלו, כך גם ימי הספירה הקדושים שהם המשך של ימי הפסח עד שבועות, מיועדים להיטהר ולהזדכך בקדושה זו.

תכלית יציאת מצרים היתה הרי להגיע לקבלת התורה, "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" (שמות ג. יב) ו"עיקר מתן תורה תלוי בשמירת הבריית, וכמו שכתוב 'ועתה אם שמעו תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי', כי על ידי שמירת הבריית בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון בשעת מתן תורה" (ליקוטי הלכות, שבועות ב.א). ועל כך נועדו ימי הספירה הקדושים, כי "מ"ט ימי הספירה שבהם יוצאים מטומאה לטהרה כדי להיות ראויים לקבלת התורה, ועיקר הטהרה הוא לטהר עצמו מטומאת מצרים, ועיקר גלות מצרים שהיה הדעת בגלות כמובא שזו בחינת פגם הבריית, ובמ"ט ימי הספירה עיקר כוונת הטהרה הוא לטהר עצמו מפגם הדעת שהוא פגם הבריית, שזהו טומאת מצרים" (שם, ספירת העומר ב.ב.).

מה נפלאת המצוה העצומה בה צטוונו בפרשתנו: "קדושים תהיו", ופירש רש"י בשם חז"ל: "הוון פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה". זהו בעצם הכח להמשכת קדושת ימי הפסח לימים הבאים: להמשיך ולהוסיף להתרחק מטומאת מצרים, לגדור גדר ולהתרחק ולפרוש מכל דגוד שיכול חלילה להביא למכשול בקדושה. וככל שאנו מתרחקים מטומאת מצרים כך נמשכת עלינו קדושת התורה, כי "עיקר תיקון הדעת הוא כפי תיקון הבריית, ועיקר התקרבות ישראל לאביהם שבשמים היא על ידי שמירת הבריית ותיקונה" (קיצור ליקוטי מוהר"ן כט.ו.).

'גדר קדושה', פירושו כיווד: לפרוש מן המותר כתחילה, כדי להתרחק מלבוא לידי עבירה. וכמובא ב'כלי יקר': "וכבר ידעת שלשון 'גדר' מורה על הדבר המותר מצד הדין, ועושה סייג וגדר להתרחק מן האיסור, כי כל קדושה היינו אף בדבר המותר". עבודתנו אם כן, להוסיף גדר לגדר ומשמרת למשמרת ביסוד קדושתנו, והיא היא ההכנה האמיתית לקבלת קדושת התורה ובהירות האמונה במח זך ונקי בחג השבועות.

הוכלל הרי נקוט בידינו שקודם כל עליה חייבת לבוא ירידה, כי "אין האדם זוכה למדרגה גבוה יותר כי אם על ידי שיהיה לו ירידה קודם העליה. וזה בכל אדם ובכל זמן ובכל דרגא ודרגא, אפילו מי שצריך לזכות לאיזה דרגא קטנה אפילו להתעוררות חדש, צריך שיהיה לו מקודם איזה ירידה לפי מדרגתו. והירידה היא בחינת הנסיונות והצירופים שיש לו, קודם שעולה מדרגא לדרגא" (ליקוטי הלכות, תחומין ח.ד). אולי זוהי באמת הסיבה להתרבות והתעצמות

לתגובות והערות 3323796@gmail.com ניתן לקבל את הגיליון באימייל מידי שבוע

הדל"ג 6:42 - ניץ החמה 5:50 - מוזק"ש 8:26
צאת השבת 7:57 - צאה"ש לר"ת 8:36

ע"י הקדושה מתקשר במלכות שמים!

קדשים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם

מבואר בספרי הקבלה שספירת ה'מלכות' מכונה בשם 'אני', וכשהאדם מקדש את עצמו מהתאוה הכללית, ומקיים "קדושים תהיו" - הרי הוא מתדבק במידת המלכות דקדושה - "כי קדוש אני".

וכלשון רבינו:

"מי שמקדש את עצמו מזאת התאוה, אזי הוא נתקשר במלכות שמים הנקרא 'אני', כמו שכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני" (ליקוטי מוהר"ן, לו).

עצה נפלאה להרהורים!

אישי אמו ואביו תיראו

מיד אחר אזהרת התורה "קדושים תהיו", כתבה התורה "אישי אמו ואביו תיראו". וכתב האור החיים הקדוש:

"טעם סמיכות מצוה זו למצות קדושים. נתכוון לרמוז גם כן גדר לעריות, והוא על דרך מאמרם ז"ל שדרשו בפסוק 'יפוזו זרועי ידיו מידי אביו יעקב' כי כשתקפתו אשת פוטיפר ליוסף ותקפו יצרו נזדמנה לו דיוקן אביו ואמר לו וכו' מיד יפוזו זרועי וגו'. ושמעתי משם אנשי אמת כי דיוקן האב נתגבר כח הקדושה בן ותמנעהו מבוא אל התיעוב. והוא אומר סמוך למצות העריות 'אביו ואמו תיראו', ולזה מי שתקפו יצרו יצירי בין עיניו וילדיו ויהיה לו למשיב נפש".

ואכן, בספר המידות כתב רבינו: "לבטל הרהורי זנות, יציר דמות אביו" (ספר המידות, הרהורים ח"ב כג).

השמות של הרהורים!

אל תפנו אל האילים

אחר האזהרה על הקדושה, באה האזהרה שלא לפנות אל האילים. ובזוהר הקדוש מבואר שגם אזהרה זו שייכת לענין הקדושה ושמירת העיניים, וכמסופר בזוהר שכשהלכו רשב"י והחבראי בשוק ופגעו בנשים, היה מוריד עיניו הקדושות והזהיר שלא יסתכלו, באמרו "אל תפנו אל האילים".

וכך איתא שם:

"ותנינו, אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בשפירו דאנתתא, גיין דלא ייתי בהרהורא בישא, ויתעקר למלה אחרא. וכך הנה רבי שמעון עבד: פד הנה אזיל במתא, והוה חבריאי אזלין אבתריה, וחקא לאנתו שפיראן, מאיר עיניה, והנה אמר לחברייא אל תפנו אל האילים".

ובליקוטי מוהר"ן מוציא מכך רבינו הק' לימוד על דרכי ההתמודדות עם הרהורים הרעים, וכותב:

"הרהורי זנות שיש לרוב העולם, בפרט כשרואה בעיניו גיון בעת שנזדמן לפניו אשה, וכשהוא רוצה להיות איש כשר ואינו רוצה אלו הרהורים, ואזי מנענע ראשו ורוצה לסלק המחשבות אלו ממנו, ויותר ויותר הם מתגברים עליו. ובאמת מי שיש לו דעה, הוא אצלו שטות גדול, ואינו נחשב אצלו אפילו לשום מעלה מה שאינו נופל עליו הרהור מזה, ואינו צריך כלל לזרוק ולנענע ראשו כלל. וכמו שאצל רוב בני אדם הוא שטות ושגעון אלו הרהורי עבודה זרה, כן אצלו שטות הרהורי זנות. ועל כן איתא בזוהר שרבי שמעון בר יוחאי כד חזא נשין שפירין, אמר 'אל תפנו אל האילים', כי הם בחינת אילים, וכמו שהרהורי עבודה זרה הם שטות נגלה לכל העולם, כן אלו הרהורי זנות הם שטות ושגעון.

על כן עיקר התקנה, מי שכבר נלכד בזה, ויש לו אלו המחשבות, הן הרהורי זנות, הן הרהורי עבודה זרה חס ושלום, אין לו תקנה, רק שיקדש ויטהר גופו, כדי שידוכך ויטהר דמיו. וילך אצל חכם האמת, ויורה לו דרכי התשובה, דרכי החכמה, עצות נכונות על כל דבר. אז ינעו לבבו הערל, ושב ורפא לו" (ליקוטי מוהר"ן, עב. עיי"ש באריכות).

שאלה:

המלחמה באוקראינה נמשכת עוד ועוד, ורבים אף יראים שלא יתהווה ממנה 'מלחמת עולם'. ובכלל, כבר זמן רב שנשמעים קולות מלחמה בכמה וכמה מקומות ברחבי העולם. ומתוך זה מתעוררים לצפות לרגלי משיח, כשבכל פעם שומעים נבואות אחרות את אשר יקרה באחרית הימים. ורציתי לדעת האם יש איזה גילוי דעת בענין זה בספרי רבינו ותלמידיו, כיצד אכן ייראו המלחמות הנוראות של אחרית הימים.

תשובה:

בטרם נשיב לשאלתך, נחוץ להקדים את דבריו הידועים של הרמב"ם:

"כל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו, שדברים שתומין הן אצל הנביאים. גם החכמים אין להם קבלה בדברים אלו אלא לפי הכרע הפסוקים, ולפיכך יש להם מחלוקת בדברים אלו. ועל כל פנים אין סידור הווית דברים אלו ולא דקדוקיהן עיקר בדת. ולעולם לא יתעסק אדם בדברי ההגדות, ולא יאריך במדרשות האמורים בעניינים אלו וכיוצא בהן, ולא ישימם עיקר שאין מביאין לא לידי יראה ולא לידי אהבה, וכן לא יחשב הקיצין" (רמב"ם, מלכים יב, ב).

ובכן, לגבי שאלתך מה מובא בספרי רבינו ותלמידיו על כך - אציין בפניך ד' ידיעות כלליות שמצאתי בדברי רבינו על אודות ביאת המשיח.

א. מדברי רבינו מובן - וכמעט מוכח - שעצם ביאת המשיח, לא תהיה מתוך מצב של מלחמה ובהלה, אלא בפתאומיות והפתעה גמורה, תוך כדי שגרת החיים היומיומית.

וכפי שמתואר בבירור בחיי מוהר"ן:

"שמעתי בשמו שאמר, שמשיח יבוא פתאום, ויהיה נעשה קול רעש גדול שבא משיח, וכל אחד ישליך המשא ומתן שהוא עוסק בו. השולחני ישליך השולחן שלו, וזה ישליך השעוה. וכמו שכתוב בישעיה 'השליכו איש אילי כספו ואילי זהבו'. ולא כמו שסוברין קצת שכשיבוא משיח יהיה עולם אחר משל עכשו, רק הוא כנ"ל. וכל אחד יתבייש משטות מעשיו כל אחד לפי מעשיו" (חיי מוהר"ן, תקצז).

ב. ביאת המשיח לא תהיה מלווה כלל וביריות ופצצות, טילים וחומר נפץ. וכפי שאמר רבינו הקדוש בפירושו: "משיח יכבוש את כל העולם ללא יריית כדור נפץ אחד" ~ "משיח וועט אפ נעמען די וועלט אן קיין שאס פילווער" (שי"ק ב, זו).

וכך גם כותב מוהר"ן ת:

"וזוהר בחינת החילוק שבין גאולה ראשונה לגאולה אחרונה,

כי גאולה הראשונה היתה בבחינת הכרח על ידי ריבוי האותות ... אבל גאולה האחרונה הוא בבחינת שבת שלום, שמשיח יכבוש העולם בלי מלחמה כלל, רק על ידי גודל הדעת שיגלה בעולם" (ליקוטי הלכות, יום טוב ה, ט).

ג. לא זו בלבד שהגאולה תהיה בפתאומיות תוך כדי שגרת החיים, וללא מלחמות ופצצות, אלא אף גם הפחד הגדול שיהיה בשעת המשיח, יהיה "פחד של שמחה", מסיבת הפתאומיות של ביאתו, וכמובא בספר המידות:

"משיח יבוא בפתע פתאום, ועל ידי זה מחמת שמחה יפחדו ישראל" (ספר המידות, אמונה ט).

ד. עוד נקודה חשובה ויקרה מאד:

מדברי רבינו אין שום משמעות שיהרגו המון אנשים, וישארו רק מעט אנשים שיזכו להיגאל. אדרבא, המשמעות מדבריו היא הפוכה לגמרי; משיח ימצא את הנקודות טובות שבכל יהודי, ויחזיר את כולם בתשובה שלימה.

וכפי שכותב מוהר"ן ת: "בעקבות משיחא בסוף הקץ, שאז יתגבר ח"ו הסטרא אחרא כידוע, ואז יהיה גודל הבירור והצירוף בחינת 'יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים' - אזי יהיה עיקר התיקון על ידי הצדיקים שידונו את הכל לכף זכות וימצאו נקודות טובות אפילו בהפחותים מאד מאד, שזהו עיקר עבודת הצדיקים, ועל ידי זה דייקא יבוא משיח במהרה בימינו" (ליקוטי הלכות, השכמת הבוקר א, ב).

וכך מתאר רבי אברהם ב"ר נחמן את השלב האחרון שיהיה בכלל ישראל בעת ביאת המשיח:

"כי סוף כל סוף יגמור השם יתברך את שלו שיהיה בכל אחד מישראל אתערותא דלתתא לכסוף ולהשתוקק באמת אל האמת בכל לב ונפש, מה שלא היה עוד אתערותא דלתתא כזה מעולם. ואף על פי שמעוצם האפיקורסות והחושך ואפילה שיהיה בימים ההם כמעט שלא ידעו עוד כלל מהו האמת, אבל 'רחמנא ליבא בעי'. ומיד בהגיע העת והשעה הזאת, ימשיך ברחמינו יתברך עזר וסיוע נפלאה ונוראה שלא הייתה עוד כזאת מעולם, אז יקויים 'ידו אוחות בעקב עשיו', שלא יספיק זה לגמור מלכותו, עד שיקום זה ונוטלה הימנו.

ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים, איש אשר ברוב חכמתו העצומה והנשגבה יכניס בלב כל אחד מישראל לבל ישיא את לבבו לכל המבוכות והשאלות והליצנות אשר התגבר בעולם כמעט עד אין תכלית, אבל יתגבר ויתחזק ויתאמץ בתפילה וצעקה ושאר העצות הקדושות, עד שיתקיים את אשר הבטיחנו על ידי החוזה ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם' עד שיושלם רצונו וחפצו וכוונתו יתברך בבריאת עולמו בתכלית השלמות שאין שלמות אחריה!" (וככבי אור, אמת ואמונה, ז).

דיבורים נוראים ונפלאים. יהי רצון שתחזינה עינינו בקיומם חיש קל מהרה, אמן.

פנינים מאורים וחידושים מהדורים מוקמים מספרי גדולי הצדיקים וז"ע מתוך רשימותיו של הגר"ם שכמעט שלישי"א אשר ציין ורשם לפניו לזכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

וזוהר היתה יהודה לקדשו שכל ישראל קדושים הם. ואף מי שיש לו ואינו רוצה אקרי ישראל קדושים, כמו שאמר בגמרא (חולין ז, ב), והוא מטעם שבאמת רצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעינינו כו', (ברכות ז, א). והם תוכו לרגליך (דברים לג, א), והיינו שבשורש רצו ישראל שיכופו אותם, והיינו בשורש, בחינת מלוכה.

אוצר המחשבה עמוד מט מספר פרי צדיק בא-ה-10

לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין שנאמר והיה כי יבוא עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלקיך וגו'. דברי יחזקאל להר"ק רבי יחזקאל שרגא משינאו ישראל קדושים ורוצים שיכופו אותם לעבודת ה'

בצאת ישראל ממצרים וגו', היתה יהודה לקדשו וגו' (תהילים קיד, א-ג), והיינו דכל ישראל נקראו על שם יהודה, יהודי אנא כמו שאמרו במדרש (בראשית רבה פ' פח).

הבטחה לישראל מהשי"ת שלעתיד

יהיו ישראל קדושים

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (ויקרא יט, ב). לכאורה היה עליו לומר קדושים היו, בלשון ציווי, ולמה נאמר בלשון עתיד תהיו, אלא דייק הכתוב כי זאת היא הבטחה מאת הקב"ה לעתיד שבני ישראל יהיו קדושים. וכן מצינו ברמב"ם הלכות תשובה (פ"ק ז הלכה ה) וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל



ימי הסליחות לספרדים ואשכנזים

ההכנה לפסח ולראש השנה

בהשגחה פרטית, השנה ככלות ימי הפסח התחלנו הלכות ראש השנה, והדין הראשון המובא ב**בשולחן ערוך** (סי' תקפ"א ס"א) הוא: "נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך עד יום הכיפורים", והוא מקביל לדין הראשון המובא ב**בשולחן ערוך בהלכות פסח** (סי' תכ"ט) "שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום". כפי שכתב **המאירי** בספרו **חיבור התשובה** (עמ' 260): "מפני ששואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום, מטעם זה התפשט המנהג להרבות בתפילה מראש חודש אלול ולהעיר השחר בסליחות כדי שיהיו מחשבותיהם זכות ונקיות בהגיע יום ראש השנה".

והנה **במשנה ברורה** (סי' תקפ"א סק"א) הביא יש אומרים שהחובב של שלושים יום הוא רק בפסח, משום שיש בהם הלכות רבות, טחינת חטים ואפיית מצות והגעלת כלים וביעור חמץ הדורש ניקוי הדק היטב בכל חורי הבית. ויש להוסיף, דטעם זה שייך גם בחודש אלול, שגם ביעור היצר הרע ביודיו דברים וחשבונ הנפש דורש ניקוי היטב בכל חורי הבית, וכידוע דברי **הרמב"ז** (שו"ת ח"ג ס' תקמ"ה) שכתב שלא מצא טעם למה החמירה התורה כל כך על איסור חמץ בפסח יותר משאר איסורים, בבדיקה וביטול ואיסור משהו, וכתב בזה הלשון: "על כן אני סומך על מה שאמרו רבותינו ז"ל במדרשות כי חמץ בפסח רמז ליצר הרע והוא שאור שבעיסה, ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו ויחפש עליו בכל מחבואות מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטיל", עכ"ל.

ההכנה בערב פסח וערב ר"ה

ענין זה אנו רואים גם בערב החג: **בשולחן ערוך** (שם סי' ט"ב) נפסק: "נוהגים להתענות בערב ראש השנה", וכתב **הטור** דבתענית זו מוחל הקב"ה שליש עונות. וזה אנו רואים גם בערב פסח, שאחד מהטעמים שאסור לעשות מלאכה בערב פסח הוא כדי שלא יהא טרוד במלאכה וישכח ביעור חמצו ותיקון מצה (עי' בה"ל רס"י תס"ד ד"ה מחצות). וכפי שכתב שם **המאירי** (שם) שבערב היום יש להתעורר יותר כדי להתעורר על עניני היום.

מנהג בני ספרד ובני אשכנז

כידוע שיש חילופי מנהגים בין בני ספרד לבני אשכנז בענין אמירת סליחות; **המחבר** (שם סי' א') פסק כמנהג בני ספרד שנוהגים לקום באשמורת במשך כל חודש אלול לאמירת סליחות, ולא הזכיר שיש מנהג לתקוע בשופר במשך כל החודש. ואילו **הרמ"א** פסק כמנהג בני אשכנז שנוהגים לקום לסליחות רק מיום ראשון שלפני ראש השנה [באופן שנשארים ד' ימים שלמים לראש השנה, ואם חל ראש השנה ביום ב' וג' משכימים מיום ראשון שלפניו]. ואילו בכל חודש אלול נוהגים לתקוע בשופר. נבאר כאן מהו הטעם לשינוי המנהגים:

נוסח הסליחות לבני ספרד ואשכנז

הנה אצל בני ספרד יש בכל יום אותו נוסח סליחות מידי יום בימו, ועיקר הסליחות

מבוסס על וידוים פשוטים ובקשות קלות, ואין כל כך קושי להבין את פירוש המילות הנאמרות. ואילו אצל בני אשכנז עיקרי הסליחות בנויים על פיוטים הנאמרים בדרך רמז שקשה להבינם, קודם הפיוט אומרים כמה פסוקים ומפייטים על אלו הפסוקים בלשונות של רמז, ואומרים על זה י"ג מידות, והפיוטים משתנים בכל יום ויום.

והנה ידוע **שהאבן עזרא** (קהלת ה-א, מובא במג"ת אות י') שהיה מגדולי ספרד יצא חוצץ בדברים קשים נגד מחברי הפיוטים, ועיקרי טענותיו הם, כי רוב הפיוטים הם חידות ומשלים אשר המתפלל אינו מבין כהוגן את כוונת הפיוטן, ואין לשונם לשון הקודש צחה אלא מעורבת בלשון התלמוד. ומטעם זה יצא נגד אלו שמפסיקים באמצע התפילה בפיוטי הקליר, וכתב שאסור לאדם להכניס בתוך תפילתו פיוטים שלא ידע עיקר פירושם. וכשיטה זו פסק **המחבר בשולחן ערוך** (סי' ס"ו סי' ט"ב) שאין לומר פיוטים באמצע ברכות קריאת שמע ובאמצע חזרת הש"ץ משום הפסק, וכן נוהגים כיום הספרדים שאין מפסיקים בפיוטים באמצע התפילה.

מאידך, גדולי אשכנז החזיקו מאוד באמירת פיוטים. כפי שהעיד **רבינו תם** שהיה מגדולי אשכנז ששמע מרבותיו שכשפייט רבי אלעזר הקליר "וחיות אשר הנה מרובעות פנים בכסא" להטה אש סביביו (שבלי הקלט סי' כח ומובא במג"א סי' סח). וכן כתב **הקב הישר** (פרק פ'): "לייב על כל אדם לומר הפיוטים בשמחה ובכוונת הלב בשפה ברורה כי בכל פיוט ופיוט יש סודות נפלאין, כי הפיוטים נתחברו על פי עצת מלאכי מעלה שנגלו לר' אליעזר הקלירי. וקבלה מפי זקנים ומפי חסידים מי שמקל באמירת קרובץ ואומר שאינו חיוב כל כך לאומרם, אינו מאריך ימיו חס ושלום, כי כל היחידים שחיברו הפיוטים היו גדולי הדור ואנשי מעשה אשר נעשה להם כמה ניסים בחייהו ובמיתתו", ע"כ. וכן פסק **הרמ"א** להלכה (שם) שיש לומר פיוטים גם באמצע התפילה ואין זה חשוב הפסק.

נוסחאות התפלה להנ"ל

יסוד מחלוקת זו לא היה רק לענין אמירת פיוטים וסליחות, אלא גם בעצם נוסחאות התפילה, כי כידוע, קיימים שני נוסחאות עיקריות במסורת נוסחאות התפילה - נוסח ספרד [לא מה שאנו קורים נוסח ספרד שזהו נוסח האריז"ל, רק נוסח בני ספרד] ונוסח אשכנז. ובמסורת של חכמי ספרד לא היו מקפידים כל כך על מספרי התיבות והרמזים שיש בכל תיבה ותיבה רק על הפירוש הפשוט המשתמע, כמו שכתב **הבית יוסף** (סי' קי"ג) בשם הר"ר **דוד אבודרהם** ז"ל מחכמי ספרד, שאין יסוד ושורש לדרוש מנין ומספר התיבות בכל ברכה וברכה, שלא תמצא מקום בעולם שכולם אומרים תפלת י"ח בענין אחד תיבה בתיבה, אלא יש מוסיפין ויש גורעין.

מאידך, חכמי אשכנז היו מקפידים שלא לשנות שום תיבה מנוסח התפילה, כמו שכתב **הטור** (סימן קי"ג) שחסידיו אשכנז היו שוקלים וסופרים מספר מנין תיבות התפלות והברכות ואמרו שבג' ברכות הראשונות יש ק"ז תיבות

ברכת מצה בימות השנה

יבשותם רק כוססים אותם, והעיד שכן נהגו רוב ההמון לברך על מצות בשאר ימות השנה בורא מיני מזונות ומעין שלוש, ורק בפסח שקובעים סעודה על מצה מברכים עליו המוציא. ומסיים: ומיהו ירא שמים מהיות טוב לא יאכל מצה אחרי הפסח כי אם כשקובע סעודה עליה.

גם **המהרש"ם**, אף שהיה מגדולי אשכנז, כתב בספרו **דעת תורה** (סי' קס"ח ז'): שברכת המצות בשאר ימות השנה בורא מיני מזונות, ורק בחג הפסח עצמו שאז המצות הם עיקר הלחם של פסח מברכים עליהם המוציא. אכן במצות שנאפו לשם החג ורוצה לאכול מהם קודם הפסח או שנשתירו לאחר הפסח, הביא דעות שברכתם המוציא.

ולמעשה: מובא בשם **הגרש"א** ז"ל (הלי"ש ימי הפסח פ"י הע' כח) שמנהיגיו לברך המוציא, וזה נחשב כלחם גמור, שאין זה כמו כעכים יבשים הואיל ואינו מתפורר כשמכניסים אותם לתוך הפה. גם בשו"ת **שבט הלוי**

(ח"א סי' רה בעבודת לשר"ע סי' קס"ח) כתב שמנהג העולם לברך המוציא, אלא שכתב שראוי להחמיר ולברך על פת ממש. ובשו"ת **מנחת יצחק** (ח"א סי' ע"א אות ז') כתב דהשתא קבלוהו עליהם חובה ואין שום אדם שיש בו ריח תורה אוכל מצה בלא נטילת ידים והמוציא וברכת המזון, אלא שמכל מקום יש לדקדק שלא לאכול כי אם כשקובע עליו. וכן היה מורה אא"ז בעל **הקנה בושם** ז"ל להחמיר.

אכן שמעתי ממור"ח שליט"א כי הרה"ק רבי **יהודה'לע הורביץ** מדז'קוב ז"ע היה נוהג לברך בורא מיני מזונות על מצות במשך ימות השנה.

איאתא **בשולחן ערוך** (סי' קס"ח ז'): "פת הבא בכסנין מברך עליו בורא מיני מזונות ולאחריו ברכה אחת מעין שלוש". וישנם כמה פירושים מהו 'פת הבא בכסנין' - אחד הפירושים הוא: 'כעכים יבשים שכוססים אותם' - לקרקרים יבשים שכוססים [בשיניים]. ונחלקו הפוסקים אם יש לדמות מצות לכעכים יבשים מפני שהם יבשים וכוססים אותם וברכתם בורא מיני מזונות, או שיש למצות דין לחם גמור וברכתם המוציא.

בשיירי כנסת הגדולה (סי' קנ"ה הגב"ז אות א) העלה דמצה אינה כמו כעכים ומברכים עליה המוציא, והעיד שכן היה נוהג הרב מהר"ם סאג"ש ז"ל. דעיקר הטעם שמברכים בורא מיני מזונות על כעכים יבשים הוא משום שנעשו לכוסס מעט מעט, אבל המצות נאפים לכתחילה כדי להשיב, ותוכנם ומהותם מוכיח שנעשו להשיב ולא לתענוג.

וכן פסק **בשו"ת בית דוד** (אור"ח סימן ע) דרק על כעכים שאין הדרך לשבוע מהם, מברכים עליהם מזונות, שהיו משהים אותם בתנור יותר משיעור אפיה כדי שיהא ראויל לכסיסה ולא להשביע, אבל המצות הרגילות שאין משהים אותם אלא שיעור אפיותם לבד ונעשה להשיב ולא לתענוג, מברכים עליהם המוציא.

אכן **החיד"א** בספר מחזיק ברכה (סי' קנ"ה סק"ו) דחה את פסק הכנסת הגדולה והבית דוד, והעלה שברכת המצות הוא בורא מיני מזונות, מפני שבמשך ימות השנה אין הדרך לאכול מצות לשבוע מחמת

הפיוטים על פי סוד ורמז כדי שיעלה לרצון בשלימות.

ולכן אנו מתחילים לומר סליחות במוציא שבת שלפני ראש השנה, משום שבאלו הימים התחילו כבר לצום כדי להשלים את מספר ימי התענית של עשרת ימי תשובה והסליחות היו חלק מהתענית של עשרת ימי תשובה (עי' משנ"ב סק"ו). ומטעם זה כתב **הרמ"א** (שם) שיש לדקדק בסליחות על ש"ץ הראוי להיות חזן בימים הנוראים, והש"ץ מתעטף בטלית כמנו בתענית ציבור מפני הזכרת י"ג מידות הרמזים. ואילו אצל בני ספרד אין מדקדקים אחר ש"ץ מיוחד, ואין מתעטפים בטלית.

בפוסקים מובא טעם נוסף שמתחילים לומר סליחות ד' ימים לפני ראש השנה, כמו כל קרבנות ציבור שצריכים ביקור ד' ימים לפני הקרבנות (משנ"ב שם). ויש לסיים בזה במה שהתחלנו, שכשם שהשבת שלפני פסח קורים 'שבת הגדול' על שם שמאז נצטוו לקחת השה ולקברו ד' ימים קודם הקרבנות, כך השבת שלפני ראש השנה קורים 'שבת סליחות' כי מאז אנו מבקרים את הקרבן שלנו להיות ראוי לראש השנה. וכשם שבשעת הקרבת קרבן פסח כבר היה נוהג איסור חמץ, כך בימי הסליחות אנו צריכים להיות מוכנים כבר בחשבון הנפש ממש כל ימי החודש.

וכו'. וכן כתב רבינו **אלעזר מגרמיזא** מחכמי אשכנז בהקדמתו לפירוש סדר התפילה ז"ל: "החולק על זה כחולק על דברי תורה שניתנה מסיני, כי סוד התפילות קיבלנו רב מרב עד נביאים וזקנים וחסידים ואנשי כנסת הגדולה שתיקונו, והמוסיף והמגרע אות אחת או תיבה אחת אוי לו בזה ולבא, כי אין להוסיף ואין לגרוע, כי לא יסדו בחינם תיבה אחת ואפילו אות אחת".

ונראה שמשום כך לא ראו חכמי אשכנז שהפיוטים הם הפסק באמצע התפילה, מפני שהיה להם מסורת ברורה במשקל ומנין התיבות ועל כך ידעו לתקן פיוטים והוולכים על אותה כוונה שלא יהא בהם חשש הפסק.

סליחות לבני אשכנז אינו רק הכנה

ונראה שמתעם זה שונה גם כן ענין אמירת סליחות של בני ספרד מהסליחות של בני אשכנז, כי אצל בני ספרד אמירת סליחות הוא תפילות ובקשות פשוטות כהכנה לימים נוראים כדי להתוודות ולהיכנע בתשובה. ואילו אצל בני אשכנז ההכנה לימים הנוראים היא מתבטא בתקיעת שופר ובאמירת תהלים והתבודדות פרטית, והסליחות היה כבר חלק בלתי נפרד מהימים הנוראים עצמם, כך בלאחר כשב ערך כל אחד חשבון הנפש הוא בא לעורר רחמים על עצמו, ויסוד הקדמונים

חכם הרואה את הנולד

פרק נוסף לזכרו של אאמו"ר רבי דוד ב"ר יעקב גדליה שכטער זצ"ל

ר' שלום מדאשיב

מתלמידי רבינו ז"ל, מוזכר בכוכבי אור אנשי מוהר"ן (אות ל'), בין אנשי המשא ומתן של רבינו ז"ל. וכן נמנה בשמות הצדיקים בין תלמידי רבינו ז"ל.

הילד הקדוש שלמה אפרים

בנו של רבינו, הילד הקדוש שלמה אפרים, נולד סמוך לראש חודש ניסן שנת תקס"ה. ובשבת שקודם הברית אמר רבינו ז"ל מאמר "סוד כוונת המילה", הנדפס בליקוטי מוהר"ן תורה ס"ג, כמסופר בחיי מוהר"ן (סי' ב"ט).

"סוד כוונת המילה"

עוד מסופר בחיי מוהר"ן (סי' כ"ו) השתלשלות אמירת תורה זו באריכות, וז"ל: "התורה שבסימן ס"ג המתחלת 'סוד כוונת המילה', נאמרה בבוקר קודם סעודת שחרית, בשבת שקודם הברית מילה, של בנו הק' שלמה אפרים ז"ל, שנת תקס"ה סמוך לראש חודש ניסן. ואחר שיצאו רוב העולם שבאו לקבל פנים כנהוג, שנקרא 'שלום זכר'.

ומעשה שהיה כך היה: אחר שיצאו ההמון עם נשארנו אנחנו עומדים לפניו, בתוך כך הסתכל על המנעל שלי שנתעקם מאד, היינו שהעקב שקורין (פידיעשווע) נתעקמה הרבה לפניו על פני המנעל, ענה ואמר: המנעל שלך הוא רדמה כמי שטופחין בפנים, (ואמר בזה הלשון בלשון אשכנז: "דיין שיש א פנים ויא א פאטש אין פנים"), ואחר כך שתק מעט.

"שיחות חולין שלנו..."

והנה אנחנו בוודאי היינו מאמינים שכל דבריו אינם פשוטים, ובוודאי יש בהם רזין גדולים וכמבואר בסימן מ"ב (בליקו"מ ח"א) עיי"ש. אחר כך ענה ואמר: "שיחות חולין שלנו!" (ואמר בלשון אשכנז בזה הלשון: אונזער שיחות חולין!). ודחק תיבת 'אונזער'. "יאמר לי איזה מקובל איך בהווערטיל הזה כלולים כל הכוונות של מילה, ומה שהוא גבוה מכוונות". והתחיל לזרוק מפיו הקדוש בחן קדוש ונורא, ואמר "יש וטפח לו על פניו" (עיי"ב ב"ק לב: סנהדרין צב: מנחות מד:), "ויש וטפח לו בסנדל"ו" (ב"ק לז:), והזכיר מאמר רבותינו ז"ל לענין סנדל (בבבא מצ. ב). שאמרו שם לענין מעוברת חבירו גזירה שמא יעשה סנדל למשל וכו', כמי שבא וטפח לו על פניו וכו'. וגם הזכיר מה שאמרו רבותינו ז"ל (נדה כה: דרוסת איש וכו' מה שעשתה עונה עקב סליחותא) (ירושלמי שבת פ"א).

"בדברי שיחה של הצדיקים האמתיים, מלוכשים סודות כאלה"

ובכל אלו העניינים מרומז שיש סודות התורה בענין העקב והסנדל, ובענין 'טפחו בפניו' שהזכיר, וכל זה נוגע לענין פגם הברית ותיקונו, שכל זה ענין מילה שהוא תיקון הברית, כמובן מכל הנ"ל למשכיל. ואחר כך ענה ואמר כל התורה המבוארת בסימן הנ"ל, ועדיין אין אתנו יודע עד מה.

וגם התורה הנ"ל לא אמר בביאור קשר העניינים, רק הכל בדרך רמז והתנוצצות, ובכל זה ראינו בעינינו גבורות הבורא יתברך, איך בדברי שיחה של הצדיקים האמתיים, מלוכשים סודות כאלה, והשם יתברך יראנו נפלאות שנזכה להבין כל זה בשלימות" (חיי"מ סי' כ"ז).

"להתחזק ככל פעם נגד היצה"ר"

באותו עת, אמר רבינו גם תורה עם עובד מוהר"ן, כמסופר בחיי מוהר"ן:

"מאמר 'להתחזק בכל פעם נגד היצר הרע', סימן ע"ב, נאמר באותו העת שנולד בנו הקדוש שלמה אפרים הנ"ל" (חיי מוהר"ן סי' ב"ט).

דעותיו של אבי מורי זצ"ל היו מקוריות מאד; לפעמים היו דבריו נראים כדברי נביאות ממש, ואנשים ממוצעים התקשו להאמין שדבריו נן יהיה, אך הוא בחזונו ראה את הנולד הרבה לפני התרחשותו בפועל.

לפני עשרות בשנים התבטא ואמר: "אתה עוד תראה בחיין כיצד הטכנולוגיה תתפתח, ודברים ייעשו באופן אוטומטי כזה שאף המדומיין וההוזה הכי גדול לא העלה אותם מעולם בחלומו הרחוק ביותר."

ולכשנשאל: מאין אתה יודע זאת?

ענה אבי:

"הנה, האנשים המתקדמים אינם יותר חכמים מהאנשים של הדורות הקודמים. אדרבה, חכמת אנוש הולכת ואוזלת. אלא שהקב"ה הצופה ומביט בכל דור החליט לפתוח בשנים המאוחרות דרך חדשה - טכנולוגית, ובהיות שהקב"ה הוא אין סוף, גם לפעולותיו אין סוף, והטכנולוגיה שייצר והביא לעולם, גם לה אין סוף..."

אף בנוגע לקיום המצוות היה עושה הכל בהידור, ולא נבהל מלעשות מעשים שאחרים היו מסתכלים עליו כמשתגע, וכאשר היה סבור שזו האמת וכן מורה ההלכה הצרופה היה מקיימה כפשוטה. פעם היה נוכח בבית נכסת בשבת שקוראין פרשת התוכחה, ובהיווכחו שפחד של שןאן אוחז בקהל ואף אחד מן המתפללים אינו מוכן לעלות לתורה, חש לכבוד התורה המזולזל, ובלי להתבלבל ביקש שיקראו לו לעלות לתורה, בידועו שכבוד התורה יגן עליו ולא יאונה לו חלילה שום רע.

תמיד חבב את המצוות. זוכרני, כאשר החל הגה"צ רבי מנדל גפנר זצ"ל לייסד את מעמד 'ברכת כהנים ההמונית' בכותל המערבי בימי חול המועד, הנהנה אאמו"ר מהרעיון המקורי, והפליג בשבח הדבר. אבי היה אומר על



<p>ברכת מול טוב להר"ר שלום יעקב שטנער ויוסמן הי"ו ולחוננו הרה"ח ר' אהרן פרקש שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר ישראל זאב חיוש הי"ו ולחוננו הרה"ח ר' יעקב מאיר ברבר שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר נתן סיושט הי"ו ולאביו הרה"ח ר' שאול סיושט שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר מאיר שטנער שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
<p>ברכת מול טוב להר"ר שטנער איינבאק הי"ו ולאביו הרה"ח ר' יהודה איינבאק שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר שטנער (ב"ר נתן) אנשין הי"ו ולחוננו הרה"ח ר' יעקב מאיר סולרש שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר חיים בליא הי"ו ולאביו הרה"ח ר' אלעזר בליא שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר חיים בליא הי"ו ולאביו הרה"ח ר' נתן חיים שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>
<p>ברכת מול טוב להר"ר חייאל צבי שיינברג הי"ו ולאביו הרה"ח ר' עקיבא ויוסמן שיינברג שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ר אליהו סולרש הי"ו ולאביו הרה"ח ר' נחום מאיר סולרש שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ח ר' נתן חיים שליט"א ולאביו הרה"ח ר' נתן חיים שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב להר"ח ר' נתן חיים שליט"א ולאביו הרה"ח ר' נתן חיים שליט"א לרגל חולדת הבת והגבר יה"ר שיזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט ולרוב נחת דקדושה</p>

נערך ע"י הרה"ח רבי נחמי שווארצמן שליט"א בעמ"מ 'אוצרות עלים לתורה'.